

**NASTAVNI PROGRAM ZA
PRVI I DRUGI RAZRED
GIMNAZIJE**

HISTORIJA/POVJEST RELIGIJA

HISTORIJA/POVIJEST RELIGIJA

(I razred 2 sata sedmično/tjedno - 70 sati godišnje)
(I i II razred 1 sat sedmično/tjedno - 35 sati godišnje)
RAZRED: I i II

PREGLED PROGRAMSKIH SADRŽAJA

časova

-
1. UPOZNAVANJE SA PREDMETOM
  2. ARHEOLOŠKA SVJEDOČANSTVA O RELIGIJAMA
  3. ARHEOLOŠKA SVJEDOČANSTVA O RELIGIJAMA U BIH
  4. KOLIJEVKA CIVILIZACIJE - BLISKI ISTOK
  5. EGIPATSKA RELIGIJA
  6. RELIGIJA STARIH GRKA I RIMLJANA
  7. STAROSLAVENSKA RELIGIJA
  8. HINDUIZAM
  9. BUDIZAM
  10. KINESKE I JAPANSKE RELIGIJE
  11. RELIGIJE U SREDNJOJ I JUŽNOJ AMERICI PRIJE DOLASKA EVROPLJANA
  12. ŽIDOVSTVO-JUDAIZAM
  13. KRIŠĆANSTVO
  14. PRAVOSLAVNA CRKVA
  15. ISLAM
  16. NOVI RELIGIOZNI POKRETI
  17. POSJET VJERSKIM OBJEKTIMA
  18. EKUMENSKI POKRETI I DIJALOG MEĐU RELIGIJAMA
-

OPŠTI CILJEVI

- Da se učenici, u pogledu rasuđivanja o standardnim životnim pitanjima, čija geneza izvire iz prakse življenja, osposobe za kritičko i pragmatičko promišljenje o različitim religijskim pogledima na svijet te takva saznanja koristiti u izgradnji progresivne i moralne ličnosti, u kontekstu razumijevanja složenosti religijskih fenomena, razmije svoj položaj i svoj status u društvu i naspram svog statusa, razumijeti različitosti među ljudima i njihov, materijalni, intelektualni i moralni trend u društvu u kojem živi i iznalazi okvirna rješenja za situacije u kojima se teorijski ili praktično nalaze. U jedinstvu različitosti vrednovati univerzalne vrijednosti i njihovo religijsko, kulturno, etičko i svjetovno značenje
- Razvijati o sebi i drugima kroz:**
- Shvatanje izvornih poruka svatih knjiga i njihovo povezivanje sa svakodnevnim osobnim i društvenim životom, razvijanje osjećaja zahvalnosti za roditeljsku ljubav i dobrotu, osposobljavanje učenika za uzvraćanje socijalne pravde, solidarnosti i pobuditi zahvalnost jednih prema drugima, izgradnju osjećaja poštovanja prema različitim kulturama, konfesijama i religijama, razumijevanje drugih religijskih i nereligijskih svjetonazora, razvijanje sposobnosti za oblikovanje svijesti o samom sebi, svom identitetu, razvijanje sposobnosti za razumijevanje drugih ljudi i suradnju s njima. Osposobljavanje za kritičnost prema negativnim pojavama u vezi s religijom
-

(religiozna/nereligiozna netrepeljivost, fanatizam); poticati svijest o tome kako su rituali i štovanje uvijek bili dio ljudskog odgovora na život i misterij božanstava.

POSEBNI CILJEVI

- U izučavanju predmeta Historija/povijest religija, učenici obrađuju i religijske i klasično etičke teme, rasprave i eseje i stiču mogućnost da racionalno promišljaju izvore i okolnosti nastanka religijskih fenomena, njihove geneze i funkcije u društvu, kao i njihovih uticaja na uspostavu opće slike svijeta,
- Učenici stvaraju široku osnovu za nastavak školovanja ili studija čiji predmet je u većoj mjeri, kritički prožet religijskim i općenito društveno-humanističkim temama,
- Učenicima se omogućava da samostalno interpretiraju i vrednuju različite izvore informacija o religijama i njihovom razvitku i uticaju na život savremenog čovjeka,
- Učenici se osposobljavaju da razvijaju argument na temelju poznavanja i razumijevanja pojmova i problema koji se aktueliziraju i u drugačijim teorijskim ili praktičnim pristupima,
- Učenicima se omogućava prepoznavanje aktuelnih i žarišnih životnih i društvenih tendencija i njihova kritika,
- Kod učenika se razvija tolerancija, etičko-human i zdravstveni pristup u razumijevanju mira, pravde i čovjeka i nužnosti za razumijevanje jedinstva različitosti

ZADACI

- Zadatak nastavnog predmeta Historija/povijest religija je da učenici ovladaju nastavnim gradivom predviđenim Nastavnim programom.
  - Ovladavanje religijskom i etičkom terminologijom, znanje o značenjima pojmova i funkcija pojmova kroz teorijske pravce unutar društva pod utjecajem religije,
  - Da o nastavnim gradivu zadatom nastavnim planom, upoznaju osnovne tokove nastanka i razvitka religijske duhovnosti, obrađene kroz nastavu o religijskim fenomenima i različitim religijskim tumačenjima svijeta i čovjeka u svijetu, kroz teorije koje imaju povijesni karakter, u obimu prepoznavanja, poznavanja i elaboracije najosnovnijih informacija, formuliranih kroz značenje religijske terminologije, te na nivou ovladavanja nastavnim sadržajima, izgrade adekvatne modele mišljenja.
  - Izučavanje historije/povijesti religija treba doprinijeti ne samo upoznavatelje teorije nego i praktičnom življenju, te tako pomoći da na ovim prostorima bude više razumijevanja, povjerenja, solidarnosti i ljubavi.
-

PROGRAMSKI SADRŽAJI

1. UPOZNAVANJE SA PREDMETOM

- Šta je religija, značenje vjere, teizam, ateizam
- Podjela religija: politeističke, monoteističke, prirodne, objavljene, izumrle, žive religije
- Zajedničke oznake religija: vrijeme nastanka „svete knjige“ , vjerske istine, godišnje
- Svetkovine, obredi, žrtve, molitve, sveta mjesta, hodočašća, vrijeme posta, život nakon smrti
- Religije i civilizacije u prošlosti i danas

2. ARHEOLOŠKA SVJEDOČANSTVA O RELIGIJAMA 2. 1. Objava

- Kameni spomenici, hramovi, nadgrobni spomenici, kipovi, crteži, pisani spomenici, mitovi, „svete knjige“

3. ARHEOLOŠKA SVJEDOČANSTVA O RELIGIJAMA U BIH (4+1 čas)

- Kameni spomenici, hramovi, objekti, nadgrobni spomenici, kipovi, crteži, pisani spomenici, mitovi, „svete knjige“

4. KOLIJEVKA CIVILIZACIJE - BLISKI ISTOK

- Asirska, sumersko- babilonska religija i civilizacija

5. EGIPATSKA RELIGIJA

- Bogovi (Amon Ra), hramovi, piramide

6. RELIGIJA STARIH GRKA I RIMLJANA

- Bogovi (panteoni), mitovi, hramovi, proročišta i svetišta

7. STAROSLAVENSKA RELIGIJA

- Ilirska, germanska, keltska, salvenska religija

8. HINDUIZAM

- „Sveti spisi“, bogovi, hinduističko štovanje, hodočašća, put do mokše

9. BUDIZAM

- Budhin život, štovanje, spisi i samostani, nebeska bića, stupe, hramovi i relikvije, glavne
-

- Struje u budizmu

10. KINESKE I JAPANSKE RELIGIJE

- Konfucionizam, taoizam, šintoizam

11. RELIGIJE U SREDNJOJ I JUŽNOJ AMERICI PRIJE DOLASKA EVROPLJANA

- Religije Tolteka, Azteka, Maya i Inka

12. ŽIDOVSTVO-JUDAIZAM

- Savez s Bogom, Božiji zakoni, proroci, čekanje Mejsije, „svete knjige“ i blagdani

13. KRIŠĆANSTVO

- Kristov život, naučavanja i čudesa, raspeće i uskrsnuće, sveci i mučenici, Crkva, „sveto pismo“, sakramenti, blagdani, crkveni pisci i oci, redovnički život, crkvena umjetnost, porodica.

14. PRAVOSLAVNA CRKVA

- Reformacija, protestanti, anglikanci

15. ISLAM

- Poslanik Muhamed, borba (džihad, itdžihad), džamija
- Kur'an, šeriatski zakon, pet stupova islama,
- Pravci u islamu, umjetnost („muzika, slikarstvo“) porodica

16. NOVI RELIGIOZNI POKRETI

17. POSJET VJERSKIM OBJEKTIMA

- (katoličkim, pravoslavnim, islamskim)

18. EKUMENSKI POKRETI I DIJALOG MEĐU RELIGIJAMA

- Religijski pogledi (čovjek, dobro, istina, pravda, uvažavanje, tolerancija(trpljenje), iskušenja
-

OBJAŠNJENJE:

U školama u kojima se Religijska kultura sluša u I i II razredu, nastavni realizaciju NpiP planirati tako što će se 50% sadržaja realizirati u I i 50% sadržaja u II razredu

Daje se mogućnost nastavniku da u okviru planiranja može određene nastavne jedinice integrirati u nastavku, odnosno planirati ih u realizaciji.

Teme:

- Izgraditi zdrave ličnosti (sklad u međuljudskim odnosima, snaga i zdravlje, pružanje pomoći drugima)
- Moral i religija
- Humanizam i religija
- Religiozno shvatanje svijeta
- Religiozno shvatanje čovjeka
- Religiozno shvatanje prirode
- Univerzalni karakter religije
- Socijalna sredina i religija
- Islamski blagdani i običaji
- Pravoslavni blagdani i običaji
- Katolički blagdani i običaji
- Judejski blagdani i običaji

Izvori znanja i literature koja se preporučuje u realizaciji predmeta:

- E.O. Džems, Usporedna religija, Matica srpska Novi Sad, Beograd 1990.
- Skupina autora, *Religije svijeta*, Kršćanska sadašnjost, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb; 1991.
- John Bowker, *Religije SVIJETA*, Znanje, Zagreb 1998.
- Dr. Tomislav Ivčić, *Religija i religije*, Teovizija, Zagreb 2007.
- Ivan Cvitković: *Religije u Bosni i Hercegovini*, Igtro Univerzal, Tuzla, 1981.
- Ivan Cvitković: *Religije suvremenog svijeta*, DES Sarajevo, Sarajevo, 2002.
- Džemaludin Latić: *Svjetske religije*, Bosančica-print i Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1999.
- Gorak Haris, Đozić Ćamila, Omerdić Tarik, Dreca Husein: *Edukacija-religija-tolerancija*, Visoko, 2008.
- Vid Jakša-Opačić: *Religije svijeta*, Mozaik knjiga, Zagreb 2009.
- Margaret Oliphant, *Stari svijet*, Svjetlost Sarajevo, Sarajevo 1998.
- Zenon Kasidovski, *Kad je sunce bilo bog*, Srpska književna zadruga, Beograd 1989.

I drugi verifikovani izvori znanja od kojih nastavnik dođe a sadržajem mogu poslužiti u obradi teme u smislu zadanog NpiP.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA KOJI MOŽE REALIZIRATI PROGRAM HISTORIJA/POVJEST RELIGIJA U SMJERU IT GIMNAZIJE:

Predmet je alternativan u školama te su s toga i profili alternativni.

Filozofski ili drugi fakultet VII stepen:

- fakultet političkih nauka, odsjek za sociologiju,
  - odsjek filozofija,
  - filozofija i sociologija,
  - sociologija i filozofija,
  - odsjek za historiju-povijest,
  - ili odsjek dvopredmetne grupe u kojima je jedan od predmeta, filozofija, sociologija, historija
-